БІБЛІОТЕКА КЗ СОІППО

Про освіту: факти, дослідження, практика

Україна та світ | Освітній дайджест

Вип. 5 / 2026
вересень - жовтень
URL: https://surl.li/onbcsv

Освіта в Україні

1. **Аналіз світового досвіду та української практики рейтингування науково-педагогічних і наукових працівників** [Електронний ресурс] / Я. Е. Курята, С. М. Кікто, Р. Р. Лазута, О. В. Бичковська, В. Д. Могилевич // Вісн. науки та освіти. – 2026. – № 5(47). – С. 3894-3906. *Обґрунтовано актуальність впровадження об'єктивних систем оцінювання результативності праці дослідників як базового інструменту підвищення конкурентоспроможності наукових установ і закладів вищої освіти (ЗВО) на національному та міжнародному рівнях. Проведено ґрунтовний компаративний аналіз ключових моделей рейтингування, які застосовуються у провідних країнах світу (зокрема, досвід Сполучених Штатів Америки, Великої Британії, країн Європейського Союзу та Азійського регіону), та виявлено їхні специфічні особливості, переваги і недоліки. Виокремлено та систематизовано основні групи показників, що формують інтегральний рейтинг дослідника. Надано концептуальні рекомендації щодо модернізації систем рейтингування, які базуються на принципах академічної доброчесності, диференціації критеріїв залежно від специфіки наукової галузі та автоматизації збору первинних даних, що дозволить мінімізувати суб'єктивізм і бюрократичне*

навантаження на науковців. Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/46318/46344

2. **Англійська в дитсадках стане обов'язковою для старших дошкільників** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 20 серп. – Електрон. дані. *За словами заступниці міністра освіти і науки (МОН) з питань дошкілля Анастасії Коновалової, з 01.09.2026 в усіх закладах дошкільної освіти України діти старшого дошкільного віку обов'язково вивчатимуть англійську мову. Нову норму мають виконувати всі дитсадки незалежно від форми власності. Проаналізовано нормативні та організаційні аспекти відповідної освітньої реформи, а також її потенційний вплив на ранню іншомовну освіту. Окреслено основні передумови, переваги та можливі виклики реалізації нововведення. Особливу увагу приділено забезпеченню якості дошкільної освіти та створенню належних умов для мовного розвитку дітей.* Текст: https://yur-gazeta.com/golovna/angliyska-v-ditsadkah-stane-obovyazkovoyu-dlya-starshih-doshkilnikiv.html

3. **Бережна Д. Міжнародні відзнаки першої та найбільшої дистанційної школи України: які можливості це відкриває школярам** [Електронний ресурс] / Дар'я Бережна // Focus.ua : [вебсайт]. – 2026. – 9 верес. — Електрон. дані. *Зазначено, що сьогодні формулювання «освіта міжнародного рівня» можна зустріти на сайті чи не кожного другого закладу освіти, утім, гучна фраза ще нічого не доводить. Більш показовим є не те, що школа заявляє про себе, а те, хто готовий підтвердити її рівень своїм ім'ям, репутацією або професійною відзнакою. Вказано, що найбільшій дистанційній школі України «Оптіма» списком таких відзнак складно не пишатися: сертифікати міжнародного стандарту освіти, нагороди від професійних організацій і прямі партнерства з престижними навчальними програмами й EdTech-гігантами. Школяр отримує змогу навчатися за міжнародними програмами англійською мовою, поєднувати українську й іноземну освіту, здобувати якісні знання за сучасними методиками з будь-*

якої точки світу, готуватися до подальшого навчання у визнаних університетах. Наголошено, що дистанційна освіта в Україні вже давно перестала бути вимушеною альтернативою звичайній школі. Сьогодні саме дистанційна освіта відкриває школярам міжнародні програми, нові формати та значно ширші перспективи майбутнього. Текст: https://focus.ua/uk/ukraine/766940-mizhnarodni-vidznaki-pershoji-ta-naybilshoji-distanciynoji-shkoli-ukrajini-yaki-mozhlivosti-ce-vidkrivaye-shkolyaram

4. **Бережна Д. Терехов: Молодь має стати співавтором відбудови України** [Електронний ресурс] / Дар'я Бережна // Focus.ua : [вебсайт]. – 2026. – 11 верес. — Електрон. дані. *Повідомлено, що голова Асоціації прифронтових міст та громад (АПМГ), мер Харкова І. Терехов під час робочого візиту до Рівного взяв участь у Всеукраїнському молодіжному форумі «Україна 2036. Архітектори майбутнього», який об'єднав понад 250 учасників із 70 закладів вищої освіти (ЗВО). Очільник АПМГ закликав молодь відкрито говорити про свої потреби та пропонувати практичні рішення для відбудови країни. За його словами, молоді українці мають бути безпосередньо залучені до визначення того, якою стане держава після війни. Йдеться, зокрема, про відновлення міст, реформування освіти, розвиток економіки та створення умов для повернення українців із-за кордону. Він зазначив, що відповідальність за створення можливостей для молоді мають спільно нести держава, місцеве самоврядування та бізнес; молодим людям необхідно гарантувати не лише можливість здобути якісну освіту, а й перспективу працевлаштування після завершення навчання та гідну оплату праці. Вказано, що практичну частину зустрічі присвятили участі молоді у відбудові постраждалих громад. На прикладі Північної Салтівки в Харкові студенти працювали над ідеями відновлення одного з найбільш зруйнованих російськими обстрілами районів міста*. Текст: https://focus.ua/uk/ukraine/767386-terehov-molod-maye-stati-spivavtorom-vidbudovi-ukrajini

5. **В Україні запустили перший національний рейтинг нейромереж Ukrainian LLM Leaderboard** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 25 серп. – Електрон. дані. *За повідомленням Міністерства цифрової транформації, в Україні запустили «Ukrainian LLM Leaderboard» — рейтинг, який оцінює, наскільки якісно моделі штучного інтелекту (ШІ) розуміють українську мову та виконують завдання українською. Нейромережі тестують на практичних завданнях, зокрема: перекладі, переказі та стислому викладі великих текстів; пошуку відповідей у документах; вирішенні логічних завдань; проходженні тестів зі шкільної програми на рівні ЗНО; математичних обчисленнях; виконанні складних інструкцій. Рейтинг має допомогти об'єктивно порівнювати мовні моделі та визначати, які з них краще працюють з українською мовою, зокрема без кальок, мовних помилок і викривлення інформації про Україну.* Текст: https://yur-gazeta.com/golovna/v-ukrayini-zapustili-pershiy-nacionalniy-reyting-neyromerezh-ukrainian-llm-leaderboard.html

6. **Волинець Б. А. Нормативно-правові основи управління якістю професійної освіти в Україні** [Електронний ресурс] / Б. А. Волинець // Успіхи і досягнення у науці. Серія : Упр. та адміністрування; Серія : Соц. та поведінк. науки; Серія : Освіта та право : [електрон. журн.] – 2026. - № 5 (27). – С.1277-1288. *Проаналізовано ключові нормативно-правові акти, які формують сучасне правове поле управління якістю професійної освіти в Україні, зокрема Закон України «Про освіту», Закон України «Про професійну освіту», методичні рекомендації щодо формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, а також положення, що стосуються ліцензування, стандартизації, інституційного аудиту, моніторингу якості освіти, академічної доброчесності, атестації й сертифікації педагогічних працівників. Визначено, що сучасна нормативно-правова модель управління якістю професійної освіти поступово переходить від переважно контрольної логіки до моделі постійного*

вдосконалення, у якій важливу роль відіграють внутрішні системи забезпечення якості, самооцінювання, прозорі критерії оцінювання, участь роботодавців, наглядових рад, засновників і органів зовнішнього забезпечення якості. Розкрито зміст основних нормативно-правових механізмів управління якістю професійної освіти. Доведено, що ефективність управління якістю професійної освіти залежить не лише від наявності нормативних актів, а й від узгодженості їх реалізації на державному, регіональному, місцевому та інституційному рівнях. Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/44975/45000

7. **Герасименко Ю. С. Ситуаційний підхід в управлінні закладом вищої освіти в Україні** [Електронний ресурс] / Ю. С. Герасименко // Успіхи і досягнення у науці. Серія : Упр. та адміністрування; Серія : Соц. та поведінк. науки; Серія : Освіта та право : [електрон. журн.] – 2026. – № 5 (27). – С.1343-1353. *Метою дослідження є комплексний аналіз особливостей та можливостей ситуаційного менеджменту в управлінні закладом вищої освіти (ЗВО), а саме Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України. Вказано, що ситуаційний менеджмент відіграє ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності закладу, особливо в умовах високої невизначеності. Використання сучасних інструментів аналізу, таких як PEST-аналіз, сприяє обґрунтованим рішенням і ефективному розподілу ресурсів для стійкого розвитку. Зазначено, що Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти активно розвиває свою діяльність на ринку освітніх послуг, акцентуючи увагу на професійному розвитку педагогічних кадрів, науково-методичній роботі та впровадженні сучасних освітніх технологій, надає можливість пройти дистанційні освітні курси, орієнтовані на педагогічних працівників закладів професійної освіти, а також здійснює набір слухачів на програми другого*

(магістерського) рівня вищої освіти. Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/44980/45005

8. **Гнатенко І. А. Цифрове середовище як простір управління брендом сучасного університету в умовах трансформацій** [Електронний ресурс] / І. А. Гнатенко //Актуал. проблеми економіки. – 2026. – № 4 (298). – С.529-535. *Обґрунтовано, що цифровізація вищої освіти, глобалізація ринку освітніх послуг і посилення конкуренції між закладами вищої освіти (ЗВО) зумовлюють необхідність переосмислення традиційних підходів до формування та управління університетським брендом. Доведено, що бренд університету в цифрову епоху формується не лише через освітні програми та наукові досягнення, а й через цифрові комунікації, онлайн-репутацію, мережеву взаємодію зі стейкхолдерами та інтеграцію в глобальний інформаційний простір. Цифрове середовище розглянуто як інтегрований управлінський простір, що поєднує стратегічне бачення, організаційну культуру, цифрові інструменти та механізми зворотного зв'язку. Вказано, що ефективне управління брендом університету в цифровому середовищі є передумовою підвищення його конкурентоспроможності, репутаційного капіталу та успішної інтеграції у міжнародний освітній простір.* Текст : https://eco-science.net/issue/%e2%84%96-4-298-%d0%ba%d0%b2%d1%96%d1%82%d0%b5%d0%bd%d1%8c-2026/

9. **Дуальне навчання і практика: МОН затвердило договори для коледжів та бізнесу** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 12 верес. – Електрон. дані. *Розглянуто розвиток дуальної форми здобуття освіти в Україні та механізми її практичної реалізації у закладах фахової передвищої освіти. Проаналізовано затверджені Міністерством освіти і науки (МОН) України типові форми договорів, спрямовані на врегулювання взаємодії між закладами освіти та підприємствами під час організації дуального навчання. Визначено значення поєднання теоретичної підготовки здобувачів освіти з практичним навчанням безпосередньо на робочому місці. Зазначено, що впровадження дуальної освіти сприяє підвищенню якості професійної*

підготовки, наближенню освітнього процесу до потреб ринку праці та посиленню співпраці між освітніми закладами й роботодавцями. Текст: https://yur-gazeta.com/golovna/dualne-navchannya-i-praktika-mon-zatverdilo-dogovori-dlya-koledzhiv-ta-biznesu.html

10. **Дудко А. Г. Підрозділи служби освітньої безпеки Національної поліції України у забезпеченні безпечного освітнього середовища : питання протидії булінгу** [Електронний ресурс] / А. Г. Дудко // Успіхи і досягнення у науці. Серія : Упр. та адміністрування; Серія : Соц. та поведінк. науки; Серія : Освіта та право : [електрон. журн.].– 2026. – № 6 (28). – С. 63-72. *Розкрито інституційні засади діяльності підрозділів СОБ, специфіку закріплення її інспекторів за конкретними закладами загальної середньої освіти (ЗЗСО) та переваги такої моделі організації роботи з точки зору формування довірчих відносин між поліцейськими та учасниками освітнього процесу. Обґрунтовано позитивний вплив систематичної профілактичної діяльності інспекторів СОБ на стан шкільного мікроклімату та рівень правопорушень серед учнів. Наголошено на значущості взаємодії інспекторів СОБ зі шкільними психологами та соціальними педагогами як умови комплексного реагування на прояви булінгу. Проаналізовано міжнародний досвід протидії булінгу в ЗЗСО та надано пропозиції щодо підвищення ефективності відповідної діяльності підрозділів Національної поліції України.* Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/46876/46904

11. **Ірина Борзова: З 1 вересня діють оновлені правила реагування на булінг у школах** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 5 верес. [№ 675]. – Електрон. дані. *Як повідомила членкиня фракції «Слуга Народу», голова підкомітету із питань державної молодіжної політики парламентського Комітету з питань молоді та спорту Ірина Борзова, з 1 вересня діють оновлені правила реагування на булінг, насильство та жорстоке поводження в закладах освіти. За її словами, якщо дитина повідомила про цькування,*

приниження, погрози, побиття, пошкодження її речей чи інші прояви насильства, батьки мають подати заяву керівнику закладу освіти — письмово або в електронній формі. Керівник закладу освіти має відреагувати протягом однієї доби. Якщо є ознаки насильства чи жорстокого поводження, про ситуацію мають невідкладно повідомити поліцію та службу у справах дітей. Політикиня звернула увагу на важливу зміну: шкільна комісія не встановлює, чи був випадок булінгом, і не визначає винних. Факт булінгу встановлює суд. Текст: https://www.golos.com.ua/article/392518

12. **Кириленко П. В. Трудові права науково-педагогічних працівників в умовах реформування вищої освіти: окремі питання правового регулювання** [Електронний ресурс] / П. В. Кириленко // Юрид. наук. електрон. журн. – 2026. – № 3. – С. 152-155. *Визначено положення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС), які окреслюють стратегічний курс на модернізацію системи вищої освіти, підвищення її якості та наближення до стандартів Болонського процесу. Звернено увагу на роль трудових прав як ключового елементу забезпечення ефективності освітньої та наукової діяльності педагогічних працівників. Проаналізовано положення Закону України «Про вищу освіту», зокрема статей, що визначають права та гарантії цієї категорії працівників. Встановлено, що законодавець приділяє недостатню увагу комплексному закріпленню трудових прав, зосереджуючись переважно на функціональному аспекті діяльності закладів вищої освіти (ЗВО). Вказано на необхідність системного вдосконалення законодавства у сфері вищої освіти з урахуванням міжнародних стандартів трудових прав. Запропоновано посилити нормативну визначеність умов праці, забезпечити баланс між робочим часом і відпочинком, удосконалити термінологічний апарат і сформувати цілісну систему гарантій для науково-педагогічних працівників як важливого чинника розвитку якісної вищої освіти в Україні*. Текст : https://lsej.org.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=196

13. **Конфлікт чи булінг: що робити батькам у разі цькування дитини** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 3 верес. – Електрон. дані. *Наведено роз`яснення юристів системи безоплатної правничої допомоги (БПД), як розпізнати цькування та що робити батькам. Досліджено правові та організаційні аспекти розмежування понять «конфлікт» і «булінг» в освітньому середовищі, а також визначено алгоритм дій законних представників дитини у разі виявлення фактів цькування. Особливу увагу приділено юридичній процедурі реагування на правопорушення та ролі системи БПД у захисті прав неповнолітніх.* Текст: https://yur-gazeta.com/golovna/konflikt-chi-buling-shcho-robiti-batkam-u-razi-ckuvannya-ditini.html

14. **Корнєва В. Цифровізація освітнього процесу засобами хмарних технологій** [Електронний ресурс] / В. Корнєва // Укр. пед. журн. – 2026. – № 1. – С. 162–168. *Проаналізовано можливості використання хмарних сервісів у навчальному процесі, зокрема таких платформ, як "Google Workspace for Education", "Microsoft 365 Education", "Zoom", "Moodle та Canva for Education". Встановлено, що використання хмарних технологій сприяє підвищенню ефективності організації освітнього процесу, забезпечує постійний доступ до навчальних матеріалів, полегшує комунікацію між учасниками освітнього процесу та створює умови для розвитку цифрової компетентності здобувачів освіти. Звернено увагу на роль викладача в цифровому освітньому середовищі, який виступає не лише як джерело знань, а і як координатор та фасилітатор навчального процесу. Підкреслено необхідність підвищення цифрової компетентності педагогічних працівників для ефективного використання сучасних освітніх технологій. Визначено основні переваги та обмеження використання хмарних сервісів у навчальному процесі, окреслено перспективи їхнього подальшого впровадження у систему освіти.* Текст : https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/964

15. **Лахижа М. І. Інклюзивна освітня система реінтеграції ветеранів війни: компетентісний підхід і трансфер зарубіжних практик в Україну** [Електронний ресурс] / М. І. Лахижа, І. О. Кульчій // Успіхи і досягнення у науці. Серія : Упр. та адміністрування; Серія : Соц. та поведінк. науки; Серія : Освіта та право : [електрон. журн.] – 2026. – № 5 (27). – С.1911-1923. *На основі аналізу динаміки вітчизняного законодавства, зокрема внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та нормативних актів щодо забезпечення соціального захисту ветеранів і гендерної рівності, висвітлено процес осучаснення пільг та прав на освіту. Обґрунтовано роль закладів вищої освіти (ЗВО) (зокрема, показано досвід НУ «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка») у створенні спеціалізованих програм, підготовці фахівців із супроводу ветеранів і розвитку індивідуальних освітніх траєкторій. Розглянуто концепцію «освіти впродовж життя» (Lifelong learning) як базис для успішної соціалізації демобілізованих осіб. Проаналізовано зарубіжний досвід (США, Польщі, Болгарії, Німеччини, інших країн НАТО та ЄС) та документи міжнародних організацій (ООН, ПРООН, ОЕСР), окреслено підходи зарубіжних організацій і країн до визначення ключових принципів державної ветеранської політики.* Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/45023/45048

16. **Малихін О. В. Стратегії розвитку критичного мислення в старшій школі** [Електронний ресурс] / О. В. Малихін, М. О. Павельчук // Вісн. науки та освіти. – 2026. – № 5(47). – С.4055-4065. *Проаналізовано сутність критичного мислення учнів старшої школи, його основні складові та значення для формування інтелектуальної самостійності, здатності аналізувати інформацію, аргументовано висловлювати власну думку та приймати обґрунтовані рішення. Визначено ключові переваги критичного мислення для старшокласників, зокрема розвиток аналітичних, комунікативних і творчих навичок, здатності до самостійного навчання та адаптації до сучасних соціальних викликів. Встановлено, що ефективний*

*розвиток критичного мислення можливий за умов активного навчання, створення проблемних ситуацій і формування безпечного освітнього середовища, яке сприяє відкритому обговоренню та інтелектуальній взаємодії учнів. Розглянуто особливості проблемно-орієнтованого навчання, проєктної діяльності, дискусій і дебатів,а також дослідницьких методів як ефективних засобів активізації пізнавальної діяльності учнів. Визначено, що використання таких стратегій сприяє розвитку навичок аналізу, аргументації, оцінювання доказів, прийняття рішень і формування власної позиції. Звернено увагу на роль вчителя як фасилітатора навчального процесу, який організовує умови для самостійної інтелектуальної діяльності учнів.*Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/46330/46356

17. **Олійник О. Розвиток soft skills у системі забезпечення якості вищої освіти: рекомендації щодо оцінювання в закладах вищої освіти** [Електронний ресурс] / Олена Олійник // Вісн. Хмельниц. нац. ун-ту. Серія : Екон. науки. – 2026. – Т. 356, № 4. – С. 133-138. *Досліджено роль soft skills у системі забезпечення якості вищої освіти та обґрунтовано необхідність їх більш системної інтеграції у механізми внутрішнього забезпечення якості освіти ЗВО. Емпіричною основою дослідження стали результати опитування 393 здобувачів вищої освіти, які засвідчили переважно позитивне сприйняття якості освіти: 47,3 % респондентів оцінили її як добру, 32,8 % – як відмінну. Оцінювання впливу soft skills на якість освіти підтвердило їх високу значущість у студентському сприйнятті освітнього процесу. Обґрунтовано рекомендації щодо удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти шляхом інтеграції оцінювання soft skills у критерії оцінювання якості освітніх програм, запровадження регулярного студентського моніторингу рівня їх розвитку та включення відповідних показників до системи оцінювання викладачів.* Текст: https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/2928/2984

18. **Онищенко О. Читати, рахувати, мислити: які слабкі місця шкільної освіти оголив НМТ-2026** [Електронний ресурс] / Оксана Онищенко // Дзеркало тижня. – 2026. – 5 верес. – Електрон. дані. *Проаналізовано результати Національного мультипредметного тесту 2026 року як показник системних проблем української освіти в умовах війни. Висвітлено значне розшарування результатів з окремих дисциплін, зокрема низьку успішність із математики, фізики, хімії та української літератури, а також чинники високих результатів з англійської мови та біології. Показано взаємозв'язок між недостатньо сформованими математичними навичками, критичним мисленням, логічним структуруванням інформації та проблемами з виконанням завдань з інших предметів. Окрему увагу приділено кризі читання, фрагментарності знань і переважанню механічного відтворення інформації над її аналізом та осмисленням. Обґрунтовано необхідність збереження високих вимог до вступу, обов'язковості математики та використання НМТ як інструменту забезпечення якості освіти й чесного вступу до закладів вищої освіти.* Текст: https://zn.ua/ukr/EDUCATION/chitati-rakhuvati-misliti-jaki-slabki-mistsja-shkilnoji-osviti-oholiv-nmt-2026.html

19. **Платформа «Мрія»: як розвиватиметься освітня екосистема України** [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 4 верес. [№ 674]. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що 3 вересня в Комітеті Верховної Ради України (ВР України) з питань цифрової трансформації відбулася міжвідомча робоча зустріч, присвячена освітній платформі «Мрія». Зазначено, що застосунок «Мрія» розвивається як комплексна екосистема для дошкільної та шкільної освіти. Станом на сьогодні проєкт демонструє високу динаміку залучення користувачів і технічну стабільність. «Мрія» вже охоплює понад 4500 шкіл та близько 700 000 користувачів, а до кінця 2026 р. планується залучити 5500 шкіл та 1,2 млн користувачів. Також представники проєкту зазначили, що в умовах постійних повітряних тривог традиційне навчання часто*

паралізується, але «Мрія» пропонує безпечний алгоритм освітнього процесу. Вчителі матимуть можливість працювати із безпечних укриттів, а діти отримуватимуть два паралельні шляхи: доєднатися до уроку синхронно, або перейти до асинхронного режиму через «єдине вікно» застосунку. Платформа має стати гарантом того, що жодна дитина не "випаде" з процесу, навіть якщо прямий ефір неможливий через обстріли. Текст: https://www.golos.com.ua/article/392536

20. **Полежаєва О. В. Штучний інтелект як трансформаційна сила в сучасній системі вищої освіти** [Електронний ресурс] / О. В. Полежаєва // Укр. журн. приклад. економіки та техніки. – 2026. – Т.11, № 2.– С. 385-389. *Визначено особливості використання генеративного ШІ для підготовки навчальних матеріалів, аналізу інформації та розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти. Звернено увагу на використання ШІ в системі управління закладами вищої освіти (ЗВО) та організації наукових досліджень. Показано, що інтелектуальні аналітичні системи забезпечують підтримку управлінських рішень, прогнозування освітніх показників, оптимізацію використання ресурсів і підвищення ефективності адміністративної діяльності. Застосування ШІ у науковій сфері сприяє обробці великих масивів даних, розвитку міждисциплінарних досліджень та підвищенню продуктивності наукової діяльності. Проаналізовано міжнародний досвід використання технологій ШІ в системах вищої освіти різних країн світу. Вказано на основні ризики, пов'язані із захистом персональних даних, алгоритмічною упередженістю, цифровою нерівністю та забезпеченням академічної доброчесності. Наголошено на необхідності формування стратегій відповідального використання технологій ШІ, удосконалення нормативно-правового забезпечення, розвитку цифрових компетентностей учасників освітнього процесу та створення умов для сталого розвитку ЗВО в цифрову епоху.* Текст : https://ujae.org.ua/shtuchnyj-intelekt-yak-transformatsijna-syla-v-suchasnij-systemi-vyshhoyi-osvity/

21. **Рибінська Ю. Благополуччя вчителя як складник педагогічної стійкості в умовах війни : доказово обґрунтовані підходи в Україні** [Електронний ресурс] / Ю. Рибінська // Укр. пед. журн. – 2026. – № 1. – С. 53–60. *Мета статті - концептуалізувати педагогічну стійкість як здатність освітньої системи підтримувати якість і безперервність навчання в умовах кризи, а також обґрунтувати благополуччя вчителів як один із її ключових компонентів. На основі теоретичного аналізу педагогічної та психологічної літератури, а також порівняльного аналізу наукових підходів систематизовано науково обґрунтовані освітні практики, спрямовані на підтримку вчителів та підвищення стійкості освітнього процесу в Україні в умовах війни.* Текст : https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/954

22. **Сокіл М. Б. Моделювання семантичного ядра інформаційної системи підтримки освітнього процесу** [Електронний ресурс] / М. Б. Сокіл, А. І. Андрухів // Вісн. Харків. держ. акад. культури. – 2026. – № 69. – С. 34-46. *Розглянуто проблему автоматизації вибору релевантних освітніх ресурсів у цифровому університетському середовищі. Метою дослідження є розроблення семантичної моделі інформаційної системи персоналізованого добору освітніх ресурсів на основі онтологічного представлення знань. Запропоновано формальну онтологічну модель освітнього домену, яка описує структуру університету, освітні програми, дисципліни, користувачів і бібліотечні ресурси, а також їх метадані. Модель передбачає використання гібридного механізму семантичного зіставлення метаданих, який поєднує класичні методи векторного представлення текстів (TF-IDF) із контекстуальними мовними моделями типу BERT. Такий підхід дозволяє враховувати як лексичну, так і змістову подібність елементів опису навчальних дисциплін і метаданих бібліотечних ресурсів. Сформовано концептуальну основу інформаційної системи, яка призначена для підбору навчальних матеріалів до дисциплін і враховує навчальні спеціальності, рівень освіти здобувача тощо. Запропонована модель може бути*

інтегрована з університетськими інформаційними системами (LMS) та АБІС. Це створює передумови для підвищення ефективності інформаційного супроводу навчального процесу. Текст: https://v-khsac.in.ua/article/view/362550

23. **Сокіл М. Концепція інформаційної системи інтелектуального підбору навчальних ресурсів як засобу підтримки навчання** [Електронний ресурс] / М. Сокіл, Н. Кулеба // Вісн. Харків. держ. акад. культури. – 2026. – № 69. – С. 165-176. *Запропоновано модель інформаційної системи для автоматичного добору освітніх ресурсів, які супроводжують навчальний процес у вищій школі. Підхід базується на стандартизованих метаданих дисциплін і бібліотечних фондів. Розглянуто два аспекти: семантичний аналіз і структура освітнього процесу. Метадані охоплюють анотації, ключові слова, рівень освіти, напрям підготовки для дисциплін і назву, тип, рік, тематику для ресурсів. Семантичний аналіз із векторними представленнями виявляє змістову близькість поза простими збігами слів. Для відображення структури освітнього процесу використано онтологічну модель. Вона дає можливість описати зв'язки між спеціальностями, програмами, дисциплінами тощо. Такий підхід дозволяє логічно знаходити приховані відношення. Модель адаптується до конкретного університету та може бути інтегрована з АБІС та Moodle. Наукова новизна полягає в інтеграції семантичного аналізу з онтологічним моделюванням для концептуального узгодження навчального матеріалу й бібліотечних ресурсів. Модель може бути основою для систем інтелектуальної підтримки навчання.* Текст: https://v-khsac.in.ua/article/view/362731

24. **Уряд змінив правила практичної підготовки студентів професійної освіти** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 2 верес. – Електрон. дані. *Зазначено, що Кабінет Міністрів України (КМ України) затвердив новий Порядок практичної підготовки здобувачів професійної освіти, який передбачає, зокрема, виплату студентам усіх зароблених під час практики коштів та укладення студентських трудових договорів. Практична підготовка залишається обов'язковою частиною освітнього*

процесу та має забезпечити студентам можливість отримувати реальний досвід роботи за професією, зокрема безпосередньо на підприємствах. Серед основних змін: спрощується організація практики в закладах освіти; договори з роботодавцями можна буде укладати на строк до п'яти років, що має спростити довгострокове планування практики; передбачено вимоги щодо інклюзивності та недискримінації, зокрема створення належних умов для людей з інвалідністю, ветеранів і здобувачів з особливими освітніми потребами та ін. Текст: https://yur-gazeta.com/golovna/uryad-zminiv-pravila-praktichnoyi-pidgotovki-studentiv-profesiynoyi-osviti.html

25. **Шляхи удосконалення військово-правової підготовки майбутніх учителів «Захисту України»[**Електронний ресурс] / С. В. Вилков, В. Б. Вишківська О. В. Вознюк І. В. Павловський, Б. О. Пустовалов // Вісн. науки та освіти. – 2026. – № 6(48). – С.1183-1197. *Вказано, що сучасна система підготовки майбутніх учителів «Захисту України» має передбачати оволодіння знаннями та практичними навичками у сфері тактичної медицини, домедичної допомоги, стрілецької підготовки, управління безпілотними літальними апаратами (БПЛА), орієнтування на місцевості та основ національної безпеки. Визначено, що важливе місце у структурі професійної підготовки посідає військово-правова складова, яка охоплює вивчення законодавства у сфері військового обов'язку, національного спротиву, міжнародного гуманітарного права та нормативно-правових засад забезпечення обороноздатності держави, залучення до освітнього процесу фахівців закладів військової освіти, ветеранів Збройних Сил України (ЗСУ) та сертифікованих інструкторів, які мають практичний досвід військової служби. Доведено, що подальше вдосконалення системи військово-правової підготовки майбутніх учителів предмета «Захист України» потребує комплексного оновлення змісту освіти, інтеграції сучасних практико-орієнтованих технологій навчання, удосконалення нормативно-правового забезпечення та посилення компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутніх учителів*

«Захисту України». Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/46582/46608

Освіта в зарубіжних країнах

26. **Іванюк І. Практики використання генеративного штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти європейських країн** [Електронний ресурс] / І. Іванюк, Л. Паращенко // Укр. пед. журн. – 2026. – № 1. – С. 82–94. *Узагальнено європейські практики використання генеративного штучного інтелекту (ГШІ) у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) на основі порівняльного аналізу національних рекомендацій і локальних шкільних політик п'яти країн ЄС (Австрії, Німеччини, Італії, Португалії, Франції). Виявлено спільні підходи до регулювання застосування ГШІ на макрорівні (державні рамки), мезорівні (шкільні регламенти) та мікрорівні (використання вчителем при розробленні сценаріїв уроків і завдання до уроків). Наведено приклади завдань у ЗЗСО, в яких оцінюється саме процес: усний захист, рефлексія учня, порівняння відповідей моделі з підручником і додатковими джерелами.* Текст : https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/957

27. **Козубовська І. В. Соціально-педагогічна робота з бездоглядними дітьми та їх родинами у Великій Британії** [Електронний ресурс] / І. В. Козубовська, Ж. І. Милян// Вісн. науки та освіти. – 2026. – № 6(48). – С.1521-1534. *Вказано, що у Великій Британії з проблемними неповнолітніми, в тому числі бездоглядними дітьми, насамперед, працюють освітні заклади. Важливою є діяльність підрозділу захисту дітей (Child Protection Unit), створеного в Департаменті освіти, також підрозділу з запобігання конфліктам, бійкам і прогулам серед учнів (Anti-Bullying & Truancy Unit). Загальноосвітні школи проводять значну соціально-педагогічну роботи з бездоглядними дітьми. Існують також спеціальні освітні центри для дітей з труднощами в навчанні і спеціальні виправні школи для дітей з проблемами в навчанні і поведінці. Школи також*

працюють з неблагополучними родинами учнів. Із такими родинами працюють і різні соціальні служби, пропонуючи спеціальні сімейні програми. Найбільш відомими є такі організації, як: «Parent Network», «Parents as Teachers», «Newpin, Homestart», що реалізують програми, надаючи підтримку родині, зменшують випадки жорстокості, насильства в родині, запобігають дитячій кривді. Якщо не вдається досягти успіху в роботі з родиною, дітей вилучають з цієї родини на певний час (рідше назавжди). Поширеними у Великій Британії є такі форми опіки, як «fostering». «mainstay», «emergency care». Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/46608/46634

28. **Разінькова О. Порівняльний аналіз шкільного навчання в Україні та у Фландрії (Бельгія)** [Електронний ресурс] / О. Разінькова // Укр. пед. журн. – 2026. – № 1. – С. 36–47. *Метою дослідження є аналіз основних структурних характеристик бельгійської системи шкільної освіти та визначення її переваг і недоліків порівняно з українською моделлю. Акцентовано на особливостях розподілу навчальних закладів Бельгії за світською та католицькою ознакою, на ролі початкової школи у визначенні освітньої траєкторії учня, на принципі вибору школи учнями, різноманітності навчальних напрямів та їхнього впливу на подальшу професійну орієнтацію. Вказано, що бельгійська модель має переваги – ранню професійну орієнтацію, велику кількість навчальних напрямів, але водночас ставить дитину перед важливим вибором у дуже ранньому віці, що не завжди є ефективним з погляду психології. Підкреслено перевагу українського підходу, де остаточний вибір професійного шляху відбувається пізніше, що дає більше часу для усвідомленого рішення.* Текст : https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/976

29. **Тишковець М. Зарубіжний та український досвід упровадження STEM-освіти в системі загальної середньої освіти** [Електронний ресурс] / М. Тишковець // Укр. пед. журн. – 2026. – № 1. – С.179–188. *Актуалізовано роль STEM-освіти як чинника підвищення*

конкурентоспроможності економіки, інноваційного потенціалу суспільства та національної безпеки держави. Проаналізовано ключові міжнародні документи, аналітичні звіти і наукові публікації, що відображають тенденції розвитку STEM-освіти в країнах Європи, Азії та США. Схарактеризовано регіональні моделі реалізації STEM-освіти (європейську, азійську, американську), виокремлено їхні дидактичні особливості, організаційні форми та технологічні пріоритети. Здійснено порівняльний аналіз STEM-освіти в Азійсько-Тихоокеанському і Європейському регіонах, визначено домінуючі типи навчання, ключові чинники та перспективи розвитку. Висвітлено національний контекст упровадження STEM-освіти в Україні та вказано, що її впровадження в системі загальної середньої освіти потребує адаптації найкращих світових практик з урахуванням національних освітніх традицій, ресурсних можливостей і цілей загальної середньої освіти. Текст : https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/966